

657’de Büyük Değişiklik Kapıda!

657 sayılı Kanun, yani meşhur Devlet Memurları Kanunu... - 15.11.2015

Ta 1965 yılından kalma, Türkiye’nin en eski kanunlarından biri.

Bu Kanun milyonlarca devlet memurunun iğneden ipliğe tüm özlük haklarını, sorumluluklarını, görevlerini açıklayan bir kanun... Memur olan herkesin adeta başucu kitabı...

Sayırsız kez değiştirilmiş, sayısız geçici maddesi ve ek maddesi var. Herkes müdahale etmiş ama kim gelirse gelsin dokunmaya cesaret edememiş.

657 kimine göre kimine göre devlet adına iş gören devlet memurlarının konumu gereği sahip olmaları gereken güvence ve haklarının teminat altına alındığı bir kutsal...

Kimine göre ise 657 ülkenin çağa uymayan köhne kamu personel yapısının kalıntısı, devletin arpalık görüldüğü verimsiz sistemin çatısı, Türkiye’nin “son sosyalist devlet” olduğunun göstergesi...

Yani seveni kadar nefret edeni de bol bir yasa 657!

Köklü Bir Reform Geliyor!

Şimdi seçim sonrası hükümetin ilk gündemlerinden birinin 657 sayılı Kanunda köklü bir reform yapmak olacağı konuşuluyor kamuoyunda.

Cumhurbaşkanı da Başbakan da seçimden sonra bu yönde sinyaller vermişlerdi.

Ama reformun ne kadar köklü olacağı, neyin kalıp neyin gideceği belli değildi.

Son gelen haberlere kadar...

Haberlere göre reformun ayrıntıları Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı

koridorlarında yoğrulmaya başladı bile...

Kulis bilgilerine bakılırsa dört yıllık bir eylem planı hazırlanıyor ve bu eylem planı ile 657’de deprem niteliğinde değişiklikler bizi bekliyor. Kamu personel rejiminin baştan sona değiştirilmesine hazırlanılıyor önümüzdeki aylarda yıllarda...

Değişiklikler o kadar köklü ki, hani nerede ise 657 tümüyle kalkacak, bizim alıştığımız anlamıyla “memuriyet” kaldırılıyor desek yeridir...

Baştan Aşağı Tüm Sistem Değişiyor!

Peki, neler var bu kulis bilgilerinde?

İlk bilgi memurluk statülerine dair: 657’deki 4/a (kadrolu memur), 4/b (kadro karşılığı sözleşmeli), 4/c (sözleşmeli) ve 4/d (işçi) statülerinin kaldırılması, daha doğrusu eşitlenmesi planlanıyor.

Klasik işçi memur ayrımı da böylece kaldırılıyor! Hepsinin tek adı olacak: “Kamu çalışanı”.

Böylece aynı işi yapanların sırf farklı statülerde olmasından ötürü farklı haklara sahip olmasının önüne geçilmesi, hakların ve yükümlülüklerin eşitlenmesi hedeflenmekte.

Yani statüsü ne olursa olsun eşit işe eşit ücret temel ilke olarak sunulmakta...

Maaş Hesaplama Sistemi Değişiyor

Kamuoyuna sızan bilgilere göre memur maaş sisteminin değiştirilerek elliye yakın maaş kaleminin sadeleştirilmesi, on kadara düşürülmesi öngörülüyor. Bun on kalemin ise temel ücret, hizmet farkı, performans, ek ödenek, ders ücreti, vekâlet ücreti gibi objektif ve ölçülebilir ödeme kalemleri olması planlanıyor.

Reformda memurların iş tanımlarının net ve belirgin olarak yapılması ve performans kriterlerinin belirlenmesi de temel bir unsur.

Performans kriterleri özlük haklarının tespitinde, terfi ve tayinlerde etkili kılınacak. Belirlenecek objektif kriterlere göre fazla çalışan memurlar fazla maaş alabilecek... Yani az çalışan az çok çalışan çok maaş alacak!

Kıdemli ve deneyimli personelin kalkınmada öncelikli yörelerde görev yapması için teşvik ödenekleri alması da yeni reformda var...

Keza uzman kadrolarında olanların gerçekten uzmanlaşmasının sağlanması, bu

uzmanların haklarının genişletilmesi, memurlar arasında uzmanlaşmanın teşvik edilmesi söz konusu olacak.

Ömür Boyu İş Garantisi Bitiyor!

Mevcut durumdaki askerler için farklı, hâkimler için farklı, üniversite hocaları için farklı, KİT çalışanları için farklı yasaların kaldırılması da reformun hedeflediği bir şey.

Buna göre tüm kamu görevlileri aynı personel rejimine tabi olacak, SGK'da olduğu gibi tek çatıya geçilecek.

Ama işin bir de bam teli var!

O da memuriyetin ömür boyu garantili iş olmaktan çıkartılmasının planlanması...

Yanlış duymadınız, yani artık devlete kapağı atmak döneminin bitirilmesi planlanıyor! Buna göre işini yapmayanın sözleşmesi yılsonunda yenilenmeyecek, kamu görevlilerinin ömür boyu iş garantisi ve güvencesi olmayacak.

Yani memuriyet özel sektörde olduğu gibi her yıl yenilenen bir sözleşme haline gelecek.

Kamuoyuna yansıyan ilk kulis bilgileri bunlar ve yalnızca bunlar dahi depremin boyutlarını açıklamaya yetiyor!

Avrupa'da devlet memurluğu yok!

Şunu açıkça ifade etmek gerek... Bizdeki memurluk sistemi dünyanın epey geresinde, elli yıl önceki dünya düzenine ait bir sistem.

Önümüzdeki Pazar günü liderleri ülkemizde toplanacak olan dünyanın en büyük 20 ekonomik gücü olan G20 ülkelerinin hemen hiçbirinde bizdeki gibi bir katı ve dokunulmaz devlet memurluğu sistemi yok.

Hele ABD, İngiltere, Avustralya gibi gelişmiş ülkelerde ömür boyu garantili, dokunulmaz, yargılanamaz, performans kriter olmayan, asker gibi üniforma giyen, vatandaşa büyüklenen bir memurluk hiç yok.

Oralarda da devletin görevlileri yok mu?

Var olmasına da, devlet aynen özel sektör gibi yıllık sözleşmelerle personel alıyor, performans kriterleri belirliyor, uzmanlık arıyor, üretken iş bekliyor, bürokratik ayrıntılar azaltılıyor, vatandaşa hizmet bekleniyor...

Orada kamu görevlisinin sakal tıraşına değil verimliliğine bakılıyor... Orada devlet gücünü kullanan bürokratik ağalıklar da yok, özel sektör ölçüsünde etkin ve esnek kamu kurumları var.

Kamu Hizmetleri Piyasalaşır mı?

Ama bu işte madalyonun bir de diğer yüzü var.

Devlet memuriyeti tüm köhne yapısına karşın bizim gibi ülkelerde bir adil paylaşım zemini oluşturuyor, tüm toplum katmanlarını içeren bir orta sınıf yaratıyor.

Kimileri bu sistemin değiştirilmesinin memurları siyasi baskılara bağımlı hale getireceğini ve toplumun belkemiği orta sınıfı zedeleyeceğini savunuyor.

Kaygı şu: Acaba önümüzdeki yıl sözleşmesinin yenilenmesi kaygısı olan bir memur her siyasi baskıya “emredersiniz paşam” mı der?

Keza, tüm memurları sözleşmeli yapmak kamu hizmetlerinin piyasalaştırılması, kamusal hizmet nosyonunun kaybolması, devletin şirketleşmesi, vatandaşın müşteriye dönüşmesi riskini taşıyor.

Yani devletin köhne personel yapısından kurtarayım derken “kamusal hizmetleri”n niteliğine ve gereğine zarar verecek şekilde ayarı da kaçırmamak elzem...

Memur Örgütleri Bu İşe Ne Der?

Tabi, bu depreme sendikalar ne diyecek, memur örgütleri ne diyecek belli değil.

Çeşitli kamu çalışanı sendikalarının önemli tepkiler vereceği şimdiden verilen ilk tepkilerden görülebiliyor. Sendikalar, memurların kanununa da haklarına da dokundurtmayız diyor...

657’deki bir değişiklik kapsamlı tepkiler, grevler, iş bırakmaları tetikleyebilecek bir adım...

Zira her ne kadar işçi sendikaları ülkemizde yüzde 5’in altında örgütlü olsa da memur sendikaları yüzde altmışlara yakın oranda örgütlü ve güçlü sendikalar.

Yani bu reform kolay geçirilebilecek bir reform değil...

Mevcut Memurlar İstisna Tutulur mu?

Keza yapılacak değişiklik mevcut memurları da kapsayacak mı, yoksa mevcutların kazanılmış hakları saklı tutularak bundan sonra alınacak kamu görevlileri için mi geçerli olacak? Bu da önemli bir soru.

Aynen 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun kaldırılmasına rağmen devlet memuriyetine daha önce girmiş olan herkes için eski hükümler sanki hiç kaldırılmadan uygulanmaya devam ediyorsa büyük bir ihtimalle 657 değişikliği de mevcut memurların kahir ekseriyetini etkilemeyecek, yeni memur alımlarında geçerli olacak.

Keza reformun ayrıntıları su yüzüne çıktıkça hangi kamu görevlilerinin kadrolarının korunacağını da göreceğiz.

Örneğin mülki idare hizmetleri sınıfı, emniyet hizmetleri sınıfı, denetim hizmetleri sınıfı, adalet hizmetleri sınıfı, silahlı kuvvetler hizmetleri sınıfı gibi yaptıkları iş dolayısıyla özel statülerinin olması gereken bazı memur grupları reformdan istisna mı tutulacak?

Bu soruların cevaplarını reform gündemi netleştikçe, kamuoyunda tartışıldıkça göreceğiz...

Keza 657'de yapılması düşünülen tüm bu reformların Anayasal değişiklik gerektireceği de açık.

Reform Gerekli Ama Nasıl?

Şu bir gerçek: Türkiye'de devlet hantal, köhne, verimsiz, yavaş işliyor, bürokrasiye gömülmüş durumda. Bunun temel nedenlerinden biri de personel rejimi.

Bir devlet adamı bir zamanlar "Türkiye'de devlet her zaman özel sektörün yirmi yıl gerisinden gelir" demişti. Söyleyen zat epey tartışılrsa da, bu söz el hak doğru...

Şu da bir gerçek: Türkiye eğer 2023'te dünyanın en büyük on ekonomisinden biri olacak ise devletin bu verimsiz, köhne personel yapısını reforma tabi tutması, ıslah etmesi gerek...

Yani "bırak dağınık kalsın" demek mümkün değil, ıslah ve reform gerekli...

Ama bu işin nasıl yapılacağı pek ama pek çetrefil bir iş...

Ülkemizin Osmanlı'dan beri son iki yüzyılı hep reform gündemleri ile geçti ama bu reformların ne kadar yapılacağı, ayarı önemli... Kantarın topuzunu kaçırmadan, yıkıp dökmeden iş görmek gerek!

Hülasa 657 tartışması daha epey sürer, bu hamur daha çok su götürür...

Kıssadan Hisse

“Bir insanın zekâsı verdiği cevaplardan değil, soracağı sorulardan anlaşılır.”

— Albert Einstein

BÜNYAMİN ESEN / MEMUR HABER

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA